

# Tamara Matevc o portalu slovenskega gledališča SiGledal in o pobudi *Pismo mojemu igralcu*

(Radio Trst A, Kulturne diagonale, Dvignjena zavesa, 12. 11. 2020)

V teh nenavadnih in neverjetnih časih ves gledališki svet skuša preživeti in prebroditi krizo, v katero je pahnjen. Gledališča si prizadevajo obdržati vez z gledalci ter jim ponuditi, kar jim v danih razmerah lahko. V nelahki situaciji so svojo dejavnost namreč ponovno preselila na splet, tako kot se je že zgodilo spomladi. Vsako gledališče spletnemu občinstvu ponuja raznorazne gledališke vsebine, od posnetkov predstav do dogodkov v živo, od bralnih uprizoritev do pogovorov o gledališču. Gledališča so za javnost zaprta, a večinoma v njih delajo dalje, vaje potekajo, predstave nastajajo za zaprtimi vrati. Ko bo čas dopuščal, bodo gledalci spet prestopili prag in vstopili v dvorano, kjer jih bo sprejel tisti vonj po gledališki čarovniji.

Neizpodbitno je, da kultura in vsi, ki jo ustvarjajo, preživljajo res hude čase. Zato je toliko bolj pomembno, da jim občinstvo na tak ali drugačen način izkazuje bližino in podporo. V ta namen je na spletnem portalu slovenskega gledališča SiGledal nastala pobuda *Pismo mojemu igralcu*, ki v obliki štafetne igre prinaša pisma gledalcev najljubšim igralcem, predstavam, ustvarjalcem ali ustanovam. Portal slovenskega gledališča, ki je dejaven že 13 let, pa ponuja še marsikaj, med drugim tudi bogat arhiv gledaliških tekstov vseh žanrov, ki je zagotovo koristen predvsem skupinam in posameznikom, ki so jim teksti večkrat težko dostopni. O portalu SiGledal bo spregovorila ena od treh ustanoviteljev, dramatičarka Tamara Matevc.

Pobuda *Pismo mojemu igralcu* je nastala v času, ko so gledališča zaprta in tega živega stika med odrom in publiko ni. Pobuda je zamišljena kot štafetna igra, seveda pa se vsak gledalec lahko k igri povabi tudi sam. Vsak, ki pošlje pismo nekemu svojemu ustvarjalcu iz gledališča, je zelo dobrodošel.

Če malo pobrskamo po teh pismih, ki so na portalu SiGledal objavljena do danes, vidimo, da gledalci ustvarjalcem, ki so se jim posebej usedli v srce, napišejo npr. neko pesem ali molitev ali dobro željo ali nek nepozaben živ spomin, vse to z namenom, da nekako ubesedijo to nestrpno pričakovanje vnovičnega srečanja v živo.

Na portalu SiGledal je do danes objavljenih več kot 50 pisem, ki jih gledalci namenjajo igralcem in drugim ustvarjalcem iz gledališča, in pisma prihajajo vsak dan. Meni se zdi tako, kot bi šlo po tem, ko se je zavesa spustila, za en tak dolg stoječi aplavz, ki kar ne pojenja in ne pojenja in kar traja, in to pravzaprav v želji, da bi gledalci lahko nehali ploskati, da bi lahko nehali pisati pisma, da bi se lahko znova usedli v dvorane in pričevali temu čudežu gledališke predstave, da bi lahko bili del tega pretakanja. Recimo ena gledalka je v pismu izjemno lepo zapisala: »Ti zalivaš mene in jaz zalivam tebe in za to v resnici gre.«

Ta pobuda je nastala zato, ker ne želimo pristati na to, da bi se potopili v obup in tesnobo. Tega je zelo veliko, saj je situacija resnično huda, in rada bi ob tej priložnosti rekla še to, da čeprav ostajamo optimistični, se mi zdi, da moramo ves čas imeti v mislih, namenjati in govoriti o teh, ki so in bodo najbolj prizadeti, se pravi samozaposleni gledališki ustvarjalci.

**Prednost interneta je tudi ta, da novice tečejo hitro in da presegajo meje. Vem, da imate na vašem portalu objavljenih kar nekaj pisem tudi z naše strani, s te strani Slovencev v Italiji, s Tržaškega, z Goriškega in tako dalje. Je odziv zadovoljiv, ste zadovoljni z njim, kako se nadaljuje ta pobuda?**

Moram priznati, da sem pravzaprav zelo presenečena nad odzivom. Na portalu SiGledal potekata v tem trenutku dve štafetni igri – ena že od marca 2017 in pri tisti beremo sodobno slovensko dramatiko, druga pa je ta, o kateri se pogovarjamo sedaj, se pravi *Pisma mojemu igralcu*, in če pri prvi vemo, kdo so avtorji, ki pišejo o slovenski dramatik, tu ne poznamo ozadja teh, ki pišejo pisma, ker je tako tudi zamišljeno. To so gledalci, ki so praktično anonimni ljudje, ki sedijo v temi avditorija, in to je tudi vse, kar vemo o njih. In to ima neko tako čarobnost, ker se potem gledalci tako lepo izrazijo, tako lepo artikulirajo svoje misli in se mi zdi čudovito, kako se ljudje potrudijo, da pridejo v stik s tem, in kako to znajo.

**Štafetno palico si kar sami gledalci podajajo, kajne?**

Ja, načeloma je tako, da jaz to do neke mere koordiniram. Vsak gledalec, ki pošlje pismo svojemu igralcu oz. gledališkemu ustvarjalcu, predlaga potem tudi tri gledalce, ki jih sam pozna, da jih zopet povabimo k tej štafetni igri, na ta način teče ta štafeta.

**No, to je le delček tega, kar ponuja vaš portal, portal slovenskega gledališča SiGledal ali SiGledál ali ... no, več je teh možnosti interpretacij. Portal je star kakih 13 let, veliko se je razvil, veliko je pridobil s časom, kajne? No, kdor se z gledališčem ukvarja ali pa kdor enostavno ljubi gledališče in bi rad kaj izvedel, ne more mimo vašega portala, kjer je objavljeno res na pretek vsega – od življenjepisov raznih gledaliških umetnikov, igralcev, režiserjev, scenografov, kostumografov in tako dalje. Da bi vas ne prehitela, pa bi vas kar vprašala, če sami predstavite – kako se je vaš portal razvil, kaj najdemo, ko nekaj iščemo pri vas.**

Tako. Torej, kot ste povedali, portal je zaživel 8. februarja 2007 in takrat, mislim, da je imel samo tri sklope, in sicer: sklop *Aktualno*, sklop *Wiki* (enciklopedija slovenskega gledališča) in *Repertoar* (baza preteklih produkcij). No, danes pa portal predstavlja sedem sklopov, in sicer: *Aktualno*, *Radijske igre*, *Kritika*, *Digitalne razstave*, *Repertoar*, *Wiki* in *Dramski teksti*.

Če čisto na kratko povem, kaj je morda najbolj zanimivega v vsakem posameznem sklopu.

Sklop *Aktualno* prinaša informacije o aktualnem dogajanju na slovenskih odrih in zaodrih. Tukaj imamo npr. napovednik, ki prinaša napovednike vseh slovenskih gledališč. Trenutno so gledališča, kot smo že rekli, zaprta, zato napovednik na portalu prinaša vse dogodke, ki so dostopni preko spleta, in jih je res izjemno, izjemno veliko. No, v sklopu *Aktualno* lahko brskamo tudi po različnih kategorijah novic in po enih takih mini arhivih – lahko recimo pregledujemo, kdo vse je dobil nagrado v tem letu ali pa v prejšnjih letih, kje vse so gostovala slovenska gledališča, imamo tak mini arhiv gledaliških listov, ki so se nabrali skozi leta, pa arhiv različnih festivalov ... Na portalu se najde res izjemno veliko informacij.

Dostopne so tudi radijske iger, to je sklop, ki nastaja v sodelovanju z RTV Slovenija in trenutno je za poslušanje dostopnih 300 radijskih iger.

Potem v sklopu *Kritika* objavljamo predvsem kritike študentov primerjalne književnosti Filozofske fakultete, ki nastajajo pod mentorskim vodstvom dr. Gašperja Trohe. Tukaj bom kar povedala, kakšni so naši plani za naprej oz. naše želje. Zelo si želimo, da bi lahko skupaj s Slovenskim gledališkim inštitutom čim prej vzpostavili profesionalno kritiko. Ker vemo, da se prostor za kritiko v nekih bolj klasičnih medijih vedno bolj oži.

Zanimiv je tudi sklop *Digitalne razstave*, objavljenih imamo več kot 25 digitalnih razstav. V svojem digitalnem arhivu hranimo več kot 3000 fotografij, ki so dostopne tudi preko Europeane. Te razstave zopet nastajajo v partnerstvu z različnimi partnerji, najpogosteje s Slovenskim gledališkim inštitutom, s Festivalom Borštnikovo srečanje, Lutkovnim gledališčem Ljubljana itn.

Sklop *Repertoar* tudi nastaja v partnerstvu s Slovenskim gledališkim inštitutom, tukaj pa je mogoče brskati po podatkih o preteklih produkcijah slovenskega profesionalnega in polprofesionalnega gledališča od leta 1867 do danes.

Potem pa je tu še sklop *Dramski teksti*, to je digitalna knjižnica dramskih tekstov z iskalnikom, ki omogoča iskanje po naslovu teksta, po avtorju. Trenutno je v digitalni knjižnici dostopnih več kot 450 tekstov 140 avtorjev in avtoric in tudi 50 prevodov, v glavnem gre za prevode v angleški jezik. Od teh 450 tekstov je več kot 150 nagrajenih tekstov oz. tekstov, ki so bili kakorkoli prepoznani ali pa omenjeni s strani strokovnih žirij. To omenjam zato, da izpostavim, da svoje tekste na portalu objavljajo tudi avtorji, nagrajeni z najpomembnejšimi nagradami na področju dramatike, npr. z Grumovo nagrado. Prav tako imamo objavljene tekste Evalda Flisarja, Toneta Partljiča, Draga Jančarja in izjemnih dramatičark, kot so Simona Semenič, Simona Hamer, Saša Pavček, Draga Potočnjak, Ize Strehar, Tjaše Mislej in številne druge in drugi.

### **Te tekste objavljajo sami avtorji ali ...**

Te tekste pošljejo nam v branje in potem jaz presodim, kaj želimo objaviti in kaj ne. V glavnem pa objavimo vse, kar presodimo, da je dovolj kvalitetno.

**No, ustvaril se je s časom, z leti, res bogat arhiv gledaliških tekstov, radijskih iger, to je po moje pomembno tudi za razne skupine, ki drugače težko pridejo do gledaliških tekstov, tu mislim predvsem na ljubiteljske skupine ali polprofesionalne, ki mogoče nimajo dostopa do teh virov, do teksta samega, do avtorja. Pri vas dobijo tudi kontakt, tako da lahko tudi vprašajo za dovoljenje, če se odločijo zanj, tako da je to področje vašega portala izredno dragoceno po mojem mnenju.**

Tudi to drži in tudi na nas se recimo obračajo tudi šolske skupine, se pravi ljubiteljske in tudi osnovnošolske, srednješolske. In jaz sem zelo vesela in res je pohvalno, ko iščejo kontakt avtorja in prosijo za dovoljenje, da nek tekst uprizorijo oz. da se okrog tega z avtorjem dogovorijo, ker to je res nujno. Na SiGledal ves čas opozarjamo na spoštovanje in upoštevanje zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, saj se nobenega teksta ali kakršnegakoli

drugega avtorskega dela ne sme uporabiti brez soglasja nosilca avtorskih pravic, to je najpogosteje avtor.

**Se pravi, da pri vas najdemo tudi igre, ki so namenjene mladinski in otroški publiki?**

Tako je, na portalu je dostopnih približno 50 tekstov za otroke in 40 tekstov za mladino.

**Krasno. Portal slovenskega gledališča SiGledal je stalno v rasti, v razvoju, ob tem načrtujete še kaj novega, kakšne nove vsebine?**

Ja, v bistvu moram povedati, da kar veliko dela terja že samo vzdrževanje in nadgrajevanje tega, kar je vzpostavljeno, ampak nadaljujemo z delom na digitalni knjižnici dramskih tekstov, s sezono 2020/21 smo pravzaprav začeli s predstavitvijo te knjižnice v angleškem jeziku. Tu v prvem koraku predstavljamo opis tistih dramskih tekstov, ki so poleg tega, da so dostopni na spletu, prepoznani tudi s strani strokovne javnosti, to pomeni, da so nagrajeni, nominirani, omenjeni kot kakorkoli presežni, zanimivi ali izstopajoči, te predstavljamo v angleščini. In prav tako bodo v angleščini predstavljeni tudi opisi tistih dramskih tekstov, za katere so nam avtorji v objavo že posredovali prevode. S tem želimo ustvarjalci portala prispevati k prepoznavnosti in uprizarjanju slovenske dramatike tudi v tujini. Tako upamo, da se bo čim več avtorjev odločilo tudi za objavo prevodov svojih dramskih tekstov na portalu SiGledal, saj v letu 2021 poleg določenih vsebinskih in tehničnih optimizacij načrtujemo tudi obveščanje tujih gledaliških inštitutov in spletnih platform in producentov, ustvarjalcev o slovenski dramatiki.

**No, Tamara Matevc, za konec bi se vrnila k začetku, se pravi, k pobudi *Pismo mojemu igralcu* – do kdaj bo trajala ta hvalevredna pobuda?**

Akcija bo trajala, vsaj dokler bodo gledališča zaprta. Malo se že spogledujemo z idejo, da bi potem, v spomin na ta čas, ki bo vendarle minil, izdali tudi knjigo teh pisem, ampak za to je morda še malček prezgodaj.

**Z vsemi dobrimi željami vas lepo pozdravljam, gospa Tamara Matevc, ena od ustanoviteljev in vodij portala SiGledal. Hvala lepa za čas, ki ste si ga vzeli za naš radio, za naše poslušalce, in lepo vas pozdravljam.**

Najlepša hvala in lep pozdrav.

(S Tamaro Matevc se je pogovarjala Susana Bandi.)